

LISTEK.

Štiridesetletnica Danila. 23. maja je praznoval najstarejši član našega gledališča, živa kronika njegova, njega najzvestejši oproda in ud, Anton Cerar, štiridesetletnico svojega umetniškega delovanja. Moral ali lahko bi jo bil že pred tremi leti: toda nemila usoda, ki je zadnja desetletja preganjala našo Talijo in Danila ž njo vred, je zakrivila, da se je to redko slavje lahko vršilo šele sedaj, ko so se v dom naše umetnosti zopet povrnila Muze.

161 leten Anton Cerar je bil rojen v Ljubljani 15. julija 1858 in se je že kot re- alčan udeleževal dijaških predstav v nemškem jeziku. Praktično misleča mati je v njegovih šolskih neuspehih videla posledice tega njegovega navdušenja za oder, zato ga je vzela iz šole, posadila na tronožni stolček in ga posvetila šilu in kopitu. V tej stroki je postal pravi mojster, vendar pa se Taliji ni izneveril. Sodeloval je še nadalje pri dijaških predstavah, kjer ga je opazil V. Eržen, ki mu je pomogel, da je 10. decembra 1877 v deželnem gledališču nastopil v Birch-Pfeifferjeve „Lowoodski siroti“. Uspeh je bil tolik, da se je lahko posvetil gledališču, kjer si je po črnogorskem knezu nadél ime „Danilo“. Ko so na koncu sezone 1877/78 slovenske predstave ponehale, je nadaljeval v „Katoliškem rokodelskem društvu“ do l. 1880, ko je zopet nastopil z družbo požrtvovalnih diletantov v deželnem gledališču. Takrat se je v deželnem gledališču v Ljubljani smelo igrati v slovenskem jeziku samo — dvakrat na mesec! Ko je gledališče l. 1887 pogorelo, se je s svojo družbo preselil v „Čitalnico“ in šele leta 1892 je zopet nastopil v novi stavbi kot Friderik Celjski v „Veroniki Deseniški“. V tej dobi je še bil zvest svojemu stolcu; kako bi naj sicer živel z gažo 8 fl na — leto! V novem gledališču se je smelo igrati že po dvakrat, včasih celo trikrat na teden! To število se je šele v sezoni 1909/10 zvišalo na pet predstav na teden; šele sedaj je Danilo lahko popolnoma zamenjal tronožni stolec s koturnom. Domači strankarski boji in nazadnje še svetovna vojska pa so našemu gledališču delali neprestane težave. Danilo si je med tem pomagal s predstavami v „Mestnem domu“; ob našem preporodu pa je bil prvi, ki se je oglasil v „Jugoslovanu“ 9. febr. 1918 „Za preporod našega gledališča“.

— Kalan Ta kratka skica naj poda približno sliko izredne vztrajnosti in ljubezni, s katero se je Danilo ves čas oklepal našega gledališča. Po večini samouk je bil dolga leta njegov artistični vodja in glavni igravec; poleg klasičnih figur Goetheja in Schillerja je igral tipe Jurčiča in Kersnika, z enako vnemo in uspehom pa Sudermannove pastorje, Ibsenovega Ozvalda ali Ranka, Hauptmannovega Nickelmanna, Tolstega Mitriča ali Cankarjevega Kremžarja in župnika v „Kralju na Betajnovi“. Preigral je vso običajno skalo, ki vodi od mladih ljubimcev preko zrelih bonvivantov v solidni, simpatični krog ustaljenih „značajev“. Samo za „intriganta“ ni imel nobenega darú, niti na odru niti v življenju. — Vedno zvest slovenski zemlji in slovenski kulturi je imel pogled uprt tudi dalje! Sestavil je „družbo slovenskih igralcev iz Ljubljane“ in šel ž njo na pot, ki ga ni privedla samo do Trsta in Nabrežine, ampak tudi v hrvaško Primorje,

Banovino in celo tje doli v Belgrad, Šabac, Kragujevac in Niš (1905). V svojih poročilih o teh potovanjih, ki jih je napisal v podlistku „Slovenskega Naroda“, ni pozabil povedati, da je na edinstvo Srbov in Slovencev pil petnajst let staro vino in da je celo — NB! brez suflerja! — napil na častniškem komersu kralju in njegovi vojski.

Naše gledališče in občinstvo mu je to njegovo izredno ljubezen in požrtvovalnost tudi vračalo. To se je pokazalo že ob njegovi 25 letnici, ki jo je slavil 10. decembra 1902, še bolj pa ob njegovi 40 letnici. Glavo mu poleg lovorja ovija sicer že tudi mistična tenčica gledaliških legend, to pa pri njem še ni nobeno znamenje starosti. Še vedno čil, živahen in podjeten gradi peto desetletnico v službi naše Talije. Težko je pisati o njem, ki je tako ozko spojen z zgodovino našega gledališča, da se od nje odtrgati ne da. Ko se bo pisala ta, se bo šele videlo, kaj je bil in je našemu gledališču njegov „Danilo“. Da bi mu bil ohranjen še mnogo let!

— or —

L. C. Meurville: *Rêves & Glanes, vers libres, chansons et poésies*. Ljubljana 1919. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 61 str. 4 K.

Od 25 pesmi te zbirke je 8 prevodov iz slovenščine in s temi se hočem natančneje pečati. Na čelu jim je Župančiču posvečen sonet „Prešeren“. Omenil bi o njem le, da so zevi „tu as“ (trikrat!) in „qui a“ oblike, ki so strogo prepovedane v francoskem verzu, in pa, da 9-zložni verz „Ton génie cria sa détresse“ ne spada v sonet z 8-zložnimi verzi.

Nadpisi večine pesmi — posvetila raznim ljubljanskim damam — dajejo knjigi nekak čuden, skoraj bi rekel, reklamni značaj, ki bi se ga resno literarno delo moralo ogibati. Zakaj so ta posvetila dvojne vrste, ena „à“, druga pa „pour madame“ ali „mademoiselle“, si pač ne vem tolmačiti. —

Fritz Gundlach je v predgovoru svojih prevodov iz francoske lirike (Reclam. št. 4621—25) natančno začrtal, kako se morajo prevajati poezije. Med drugim pravi: „... von der Länge (Silbenzahl) der Originalverse, den Reimordnungen und den Reimarten (männlichen und weiblichen Reimen) sollte der Übersetzer ohne Not nicht abweichen. Denn die Form eines Gedichtes ist etwas Wesentliches an ihm, von der Form hängt zum großen Teil die Schönheit des Gedichtes ab. Bei manchen Gedichtarten ist ja ein Abweichen von der Form beim Übersetzen von vornherein überhaupt ausgeschlossen... beispielweise bei Gaselen, Rondellen, Kanzonen, Terzinen... Ist man nun beim Übersetzen so schwieriger Gedichtformen ohne weiteres an ihre getreue Wiedergabe gebunden, warum soll man da bei einfacheren Formen vom Originale abweichen? Dazu liegt nicht der geringste Grund vor. Werner Schönemark sagt in dem Vorwort zu seinem „Französischen Liederbuche“ ganz richtig: „Ohne Not und nur aus Bequemlichkeit von der metrischen Form des Originals abzuweichen, ist dem Übersetzer nicht gestattet... Die Schwierigkeit besteht eben darin, unter und trotz enger Anlehnung an die Originalform auch den Inhalt getreu wiederzugeben. Und das ist mit ganz vereinzelt Ausnahmen sehr wohl möglich. Allerdings gehört dazu eine unermüdliche Ausdauer.“

Samo ob sebi je umevno, da se mora prevajavec strogo držati metričnih pravil jezika, v katerega prevaja. In tu tiči največja težava, če ima jezik izvornika drugačna pravila. To je stvar, ki oddalji francoski prevod od slovenskega izvornika, ravnotako kakor pristne slovenske rečenice, ki se ne dajo